Uitgave van de vereniging
Molenvrienden Land van Cuijk

DE MOLENVRIEND

Nr. 44

VERENIGING MOLENVRIENDEN LAND VAN CUIJK

http://home.wxs.nl/~donwerts

BESTUUR

VOORZITTER	Mari Goossens Tel. 0485-573815	D. Boutsstraat 25 5831 VN BOXMEER
SECRETARIS	Don Werts Tel. 0485-322460 Fax 0842-110623	Straatkantseweg 28 5443 NC HAPS E-mail: molenvrienden.landvancuijk@planet.nl
PENNINGMEESTER	Perry Hendriks Tel. 0485-322872	De Vang 20 5437 BP BEERS
BESTUURSLEDEN	Frits Harteman Tel. 0485-572271	Bilderbeekstraat 23 5831 CW BOXMEER
	Hans Heijs Tel. 0485-577330	Steenstraat 85A 5831 JC BOXMEER

COMMISSIES

ARCHIEFCOMMISSIE	Tel. 0485-313647	Isabellalaan 30 5431 GW CUIJK

LEDENADMINISTRATIE	Tel. 0485-322460 Fax 0842-110623 GIRONUMMER: 4008385 *onder vermelding adres penningmeester*	Straatkantseweg 28 5443 NC HAPS
MOLENARCHIEF LAND VAN CUIJK	Tel. 0485-313647 *Eenieder kan na afspraak het archief raadplegen*	Isabellalaan 30 5431 GW CUIJK
BIOTOOPWACHT LAND VAN CUIJK	Tel. 0485-313298	Moleneind 4 5431 HW CUIJK

DE MOLENVRIEND 44

Colofon

Jaargang 17, nummer 2, juli 2001
Lijfblad van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk, opgericht in 1984.
De Molenvriend wordt gratis toegezonden aan de leden van de vereniging. De contributie hiervoor is ƒ 22,04 of EUR 10,--. Aanmelding kan geschieden door het bewuste bedrag te storten op de girorekening van de vereniging. De Molenvriend is een advertentiemedium.

REDACTIE *Frits Harteman* *Marko Sturm* *Ben Verheijen*

REDACTIEADRES *Bilderbeekstraat 23 5831 CW BOXMEER of e-mail: j.m.sturm@stud.tue.nl*

VERDER WERKTE(N) MEE *Walter Cornelissen, Robbert Verkerk*

ILLUSTRATIES *Walter Cornelissen, Frits Harteman, J. Koeling, Marko Sturm, Ben Verheijen, Robbert Verkerk, Don Werts*

VOORPAGINA *De rijn van het toekomstige tweede koppel van de Bergzicht te Gassel (foto Frits Harteman)*

In dit nummer

pagina 2 **Colofon**
pagina 3 **In dit nummer**
Van de redactie
pagina 4 **Mededelingen van het bestuur**
pagina 5 **Feestelijke gebeurtenissen in de molenwereld van het Land van Cuijk**
drie molens in onze regio in de vreugd
door: Frits Harteman
pagina 6 **Vier volle zeilen**
door: Frits Harteman
pagina 7 **Koren op de molen**
video over molens in het Land van Cuijk nu verkrijgbaar
door: Frits Harteman
pagina 8 **Jaarverslag 2000 van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk**
het reilen en zeilen van onze club in het afgelopen jaar
door: Don Werts
pagina 10 **Aan de licht**
een molenaar stelt zich voor...
door: Walter Cornelissen
pagina 11 **Korenmolen "Luctor et Emergo" te Rijkevoort**
tweede deel van een artikel over het molinologisch onderzoek in deze molen
door: Robbert Verkerk
pagina 17 **Kantstenen gevonden in Cuijk**
door: Ben Verheijen
pagina 19 **Molens in de regio**
de stand van zaken omtrent onze 13 molens
door: Frits Harteman en Marko Sturm

Van de redactie

Voor U ligt het nieuwe nummer van de Molenvriend. Het vorige nummer verscheen in januari van dit jaar, alweer een tijd geleden. Vanwege mijn afstuderen en mijn molenaarsexamen ben ik niet in de gelegenheid geweest om dit nummer eerder op te maken, bovendien ontbrak ook de benodigde kopij.

Voor alle soorten molenliefhebbers is er in dit nummer wel wat te vinden. Mensen met interesse in historie en techniek kunnen het tweede artikel over het molinologisch onderzoek in Rijkevoort lezen. In dit nummer is er ook volop aandacht voor actuele zaken over molens in het Land van Cuijk en wat daarbij hoort: een artikel over molens in de vreugd, over onze nieuwe video en over kantstenen die opdoken in Cuijk. Ook de vaste rubrieken "Molens in de regio" en "Mededelingen van het bestuur" ontbreken niet.

De redactie kan gelukkig zeggen dat er al ideeën zijn voor de invulling van het volgende nummer. Niettemin is het hard nodig dat mensen kopij blijven inleveren bij de redactie. Naar mening van de redactie vervult dit blad een zeer belangrijke rol in de binding tussen de actieve leden (het bestuur en de molenaars) en de overige leden, mensen met belangstelling in de molenzaken van het Land van Cuijk. Dit blad is een communicatiemiddel dat ons inziens niet gemist kan worden. De redactie spreekt dan ook de hoop uit dat meer mensen zich actief gaan betrekken bij de totstandkoming van De Molenvriend.

namens de redactie,
Marko Sturm

Mededelingen van het bestuur

De laatste maanden zijn er twee projecten binnen de vereniging nagenoeg afgerond. Zo staan er bij de molens in het Land van Cuijk in eigen beheer vervaardigde informatieborden. De informatie op de borden, op A2-formaat, kan door de molenaar zelf worden bepaald en gewijzigd. Maar in principe krijgt elk bord de komende tijd een A3 dat volgens een stramien is gemaakt en waarop informatie wordt gegeven over de molen zelf, enkele interieurfoto's (om toch een blik naar binnen te gunnen als de molen dicht is) en een tekstje over de molens in het Land van Cuijk met een bijbehorend kaartje.
De borden zijn geplaatst op twee palen op enige meters afstand van de molen of bij enkele bergmolens aan de muur van de invaart! Een werkgroep (bestaande uit Mari Goossens, Harry Daverveld, Ben Verheijen en Hans Selten) heeft zorg gedragen voor fabricage en plaatsing van de borden en mag terugzien op een succesvolle actie.

Het andere afgeronde project is natuurlijk de video over de Molens in het Land van Cuijk. Zoals u ook elders in dit tijdschrift kunt lezen, is de video nu voor distributie beschikbaar. Het is, al zeggen we het zelf, een leuke documentaire geworden, waarbij alle molens aan bod komen en ook nagenoeg alle molenaars de revue passeren.

Verder waren er tal van activiteiten en bijwoningen de afgelopen maanden. In januari was er de jaarlijkse, gezamenlijke maaltijd, ditmaal in restaurant "De Heijense Molen" te Heijen. Het werd als heel leuk en gezellig ervaren. De ontvangst bij de molen was ook een leuke binnenkomer, alsook het aperitiefje aan de bar. Met 35 personen was het lekker druk. De gezamenlijke maaltijd zal de komende jaren ook altijd dicht in de buurt van 18 januari worden georganiseerd, de dag dat in 1985 officieel de statuten van onze vereniging werden gepasseerd.

In februari was er een overleg met de vereniging en de gemeente Cuijk. De gemeente is in ieder geval weer positief jegens de restauratie en verleent momenteel alle medewerking. Het idee is dat de Molenstichting De Hoop nu zelf *f* 100.000 (EUR 45378) bij elkaar probeert te sprokkelen en dat in een brief aan de gemeente kenbaar te maken. Verder draait de stichting nog zonder voorzitter, sinds het vertrek van Ben Verheijen!

In maart hebben we de jaarvergadering van de landelijke vereniging De Hollandsche Molen in Amsterdam bijgewoond met een informatiestandje en dat was wederom een succes. De continue videovertoning van onze video wierp hoge ogen. Verder zijn er een stuk of wat Molenvrienden verkocht. En in ieder geval is de naamsbekendheid weer verder opgebouwd.

Ook onze eigen jaarvergadering werd in maart gehouden. Deze keer in Boxmeer. De première van de video over de Molens in het Land van Cuijk was natuurlijk het hoogtepunt van de avond.

Verder hebben we dit voorjaar nog een kijkje mogen nemen in de Millse molen. Op uitnodiging van de nieuwe eigenaren, een echtpaar uit Uden, dat een restaurant bestiert in Grave en in de molen wil gaan wonen, is een blik geworpen in de molen en aanpalende woning. Het woongedeelte zal de komende tijd klaargemaakt worden voor bewoning. Daarna komt de molen aan de beurt. Dit laatste komt nog voor rekening en zorg van de vorige eigenaar!

In de afgelopen periode hebben een aantal molens in het Land van Cuijk in de vreugd gestaan. U kunt hierover meer lezen in een artikel op pagina 5.

de secretaris

Bij overname van artikelen en/of foto's, auteur en eventuele bron(nen) vermelden. Tevens hiervan melding maken bij de uitgeefster of redactie van dit blad.

De redactie stelt zich niet aansprakelijk voor eventueel gemaakte fouten of anderszins ontstane ongemakken.

Feestelijke gebeurtenissen in de molenwereld van het Land van Cuijk

Sinds het uitkomen van “De Molenvriend” nr. 43 hebben er een aantal feestelijke gebeurtenissen in de relatiesfeer van de molenaars in het land van Cuijk plaatsgevonden.

Op 30 maart 2001 vond het huwelijk plaats tussen Jos Verberk, vrijwillig molenaar op de Hamse Molen te Wanroij, en José Timmermans. Vervolgens vierde het echtpaar Jan van Kempen en Rie Jetten – eigenaar

De Hamse Molen te Wanroij versierd ter gelegenheid van het huwelijk van Jos Verberk en José Timmermans (foto Frits Harteman)

De molen te Katwijk mooi gezet bij het 50-jarig huwelijk van Jan en Rie van Kempen (foto Frits Harteman)

en molenaar van de molen in Katwijk aan de Maas – op 7 april 2001 hun 50-jarig huwelijksfeest en tenslotte vierden Jan van Haren – molenaar en eigenaar van de bergmolen te Gassel – en Gon Arts op 27 juni 2001 het feit dat zij 40 jaar geleden in het huwelijk

traden. De vereniging wil deze drie echtparen ook vanaf deze plaats van harte feliciteren met dit heuglijke feit en wenst hen veel geluk en gezondheid voor de toekomst.

Bij al deze gelegenheden waren de molens door leden van onze vereniging mooi gezet. Onderstaande foto's geven een beeld van de desbetreffende molens in hun feesttooi. Hopelijk kunnen we in de toekomst gebruik maken van het mooimakersgoed dat Robbert Verkerk en Sietske Verheijen aan het maken zijn, doch wat helaas nog niet gereed is. Vandaar dat ze het met de middelen moesten doen die hen ter beschikking stonden.

Tekst: Frits Harteman
Foto's: Frits Harteman en Marko Sturm

Molen Bergzicht te Gassel in feesttooi bij het 40-jarig huwelijk van Jan en Gon van Haren (foto Marko Sturm) →

Vier volle zeilen

Toen wij voor het eerst op de "Martinus" kwamen bezat deze molen weliswaar vier zeilen, doch slechts twee daarvan waren opgehangen. De andere twee deden blijkbaar dienst als reserve en hingen op de luizolder. Op onze vraag waarom deze laatste twee ook niet opgehangen waren, kregen wij als antwoord dat dit niet nodig was. Immers, het gevlucht was uitgerust met het Van Bussel-systeem en dat scheelde twee zeilen, vandaar. Met vier zeilen zou het bovendien allemaal veel te snel gaan. We lieten het maar zo, onze tijd zou nog wel komen.

Later, toen wij zelfstandig op de molen gingen draaien probeerden wij het nog eens, maar Gerrit van de Berg was als oud-molenaar en beheerder onvermurwbaar, twee was voldoende. Het bleek echter dat de voorgehangen zeilen nodig aan een opknapbeurt toe waren. De lijken waren aan het rotten en lieten los. Wij stelden voor deze zeilen te repareren. De reservezeilen zouden dan als plaatsvervangende zeilen dienst kunnen doen. Aldus geschiedde.

Toen de reservezeilen hingen, kwam al gauw aan het licht dat deze evenmin in goede conditie waren. Die zouden t.z.t. ook gerepareerd moeten worden. Na reparatie van de eerste twee zeilen werden deze opgehangen en de reservezeilen afgenomen. Deze kwamen nu in aanmerking voor een goede opknapbeurt. Nieuwe lijken en hier en daar een lap op een versleten plek en tot slot een laag hydroline erop.

Deze werden vervolgens weer opgehangen. Maar nu hadden we een probleem. De molen had nu vier zeilen en dat strookte niet met de denkwereld van Gerrit. Ook "Zus" maakte er een opmerking over tegen Gerrit in de trant van: "Gerrit kan dat maar zo." Neen, dat kon niet, maar ze hingen er nu en wij waren niet van plan om ze er weer af te halen. Maar we beloofden wel dat we er maar twee zouden gebruiken en aan die belofte hielden wij ons.

Nu wil het geval dat we elke zaterdagmorgen bij Gerrit en zijn vrouw Zus koffie gingen drinken. Daartoe kwam Gerrit om klokslag 10 uur naar de molen om ons te roepen. Het eerste echter wat hij al vanaf het toegangspad naar de molen vroeg, was, of Oeffelt ook draaide en zo ja, of die sneller liep dan Beugen. Want het was zijn eer te na dat een molen uitgerust met een Van Bussel-systeem langzamer liep dan een met Oud-Hollands tuig.

Op een zaterdagmorgen kwam Gerrit ons weer roepen

voor de koffie. De molen draaide met twee volle zeilen bij een zwak windje een slakkegangetje. Op de gebruikelijke vraag van Gerrit of Oeffelt draaide, antwoordden we: “Als een beest,” waarop Gerrit riep of liever gezegd als een kapitein op de brug brulde: “Vier volle,” waarbij hij met gebalde vuist zijn arm omhoog strekte. Vanaf dat moment konden we naar hartelust draaien zoals we wilden, met 4 of 2 zeilen, het maakte niets meer uit.

Helaas is aan het koffiedrinken in een gezellige en in de winter lekker verwarmde keuken een eind gekomen. Hun leeftijd dwong Gerrit en Zus er toe om te verhuizen. Zus is inmiddels overleden en Gerrit wordt verpleegd in een verpleegtehuis. Maar u kunt zich wel voorstellen dat we nog vaak aan die tijd en hun gastvrijheid terugdenken.

Frits Harteman

Koren op de molen

Videofilm nu verkrijgbaar!

Zoals u wellicht weet wordt bovenstaand gezegde gebruikt als men wil aangeven dat iets goed in zijn of haar kraam te pas komt. Zo ook in dit geval, hoewel dit hier niet de opzet is. Wat is namelijk het geval: onze videofilm is gereed gekomen en heeft als titel meegekregen “Koren op de molen” en wij menen dat dit een goede verwijzing is naar de functie die onze molens in het Land van Cuijk in het verleden hadden.

Toen het bestuur destijds de beslissing nam om een film over de molens in het Land van Cuijk te laten maken ging zij ervan uit dat het in de eerste plaats een film moest worden voor het “archief” en geen promotiefilm, zodat men in een periode na ons nog kan zien hoe de molens in onze regio er “toen” bijstonden en door “wie” ze bediend werden. Wij menen dat wij daarin geslaagd zijn mede door de inzet van de heer Mennie Huiskes uit Ugchelen die de film, waarin veel tijd en werk is gaan zitten, gemaakt heeft. Hij heeft dikwijls van zijn woonplaats naar Oost-Brabant moeten komen met het risico om aldaar aangekomen te moeten constateren dat de wind weer eens was weggevallen. Maar uiteindelijk is het dan toch gelukt met een o.i. goed resultaat.

Wij zijn van mening dat deze film door een andere opzet afwijkt van de gebruikelijke films in dit genre. In deze film staat niet centraal een bepaalde korenmolen die het productieproces laat zien; maar alle molens in het Land van Cuijk – de een wat meer dan de andere – komen aan de orde waarbij het productieproces en alle daarbij behorende handelingen als een rode draad door de molens en het beeld lopen. De betreffende molenaars komen in de film niet aan het woord doch zoals gememoreerd hun handelingen op de molen wel. Aan de perikelen die de biotoop tegenwoordig met zich meebrengt wordt eveneens aandacht geschonken. Ook over het onderhoud en nieuwbouw worden beelden getoond terwijl het verleden niet wordt vergeten. Omdat de beelden voor zichzelf spreken en het hier niet om een instructiefilm gaat, is de gesproken tekst bewust kort gehouden.

Om enigszins uit de kosten te komen is de videofilm voor de leden verkrijgbaar voor de prijs van Euro 15,00 en voor niet-leden Euro 20,00 exclusief Euro 2,00 verzendkosten. De film is te bestellen bij de Vereniging Molenvrienden Land van Cuijk door overmaking van het bedrag op postrekening nr. 4008385 onder vermelding van “videofilm”. De videoband kan ook worden afgehaald op het adres Bilderbeekstraat 23 te Boxmeer tegen betaling van het bovengenoemde bedrag.

Frits Harteman

Jaarverslag 2000

Het verslag van de activiteiten in en om de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk bestaat uit een verslag van de diverse geledingen. Daarom zullen achtereenvolgens het bestuur, de verenigingsorganen, de molenaars en de leden de revue passeren. De activiteiten op de diverse molens in het Land van Cuijk gedurende 2000 werden behandeld in de rubriek Molens in de regio in het tijdschrift De Molenvriend en derhalve zal daar niet verder op ingegaan worden.

Het bestuur

De bestuurssamenstelling bleef in 2000 ongewijzigd (vijf leden). De voorzitter en penningmeester stelden zich op de jaarvergadering herkiesbaar en hun lidmaatschap werd geprolongeerd.

Het bestuur vergaderde 7 maal, afwisselend bij de bestuursleden thuis.

Uit hoofde van de vertegenwoordiging in de Molenstichting Noord-Brabant, was het bestuur aanwezig bij bestuursvergaderingen en de jaarvergadering van genoemde stichting en was er betrokkenheid bij de lancering van de internetsite en het eerste Brabants Molenweekend (eind juni 2000).

Het lopende project inzake de vervaardiging van een video over de molens in het Land van Cuijk is in 2000 nagenoeg voltooid. De laatste opnamen zijn gemaakt, het begeleidend verhaal is geschreven en de muziek is uitgezocht.

Wat betreft de informatieborden bij de molens in het Land van Cuijk is een mailing naar de gemeenten en VVV's in het Land van Cuijk verzonden waarin gevraagd werd om toestemming inzake plaatsing en een verzoek voor sponsoring. Het materiaal is allemaal besteld en een speciale werkgroep is actief om de borden te vervaardigen en plaatsen.

Promotionele activiteiten in 2000 bestonden slechts uit de aanwezigheid met een stand op de molenmarkt van De Hollandsche Molen begin maart tijdens hun jaarvergadering. Met hulp van een computerpresentatie over de molens en verkoop van Molenvrienden, werd de naamsbekendheid maar weer eens verstevigd.

Molen De Hoop te Beers was uitgebreid in de picture in 2000. Plotseling rezen er plannen tot het afzien van restauratie naar aanleiding van een negatief advies van de Monumentencommissie in de gemeente Cuijk. Met spoed werd door ons actie ondernomen en een discussie op gang gezet middels een schriftelijk betoog. De eerste resultaten hiervan waren gelukkig dat het besluit om af te zien van restauratie werd teruggedraaid.

In het najaar vond een wervingsactie voor nieuwe molenaars plaats. Na 3 jaar werd er weer een ronde langs de media gehouden. Ditmaal voorzien van een eigen logo en slogan op een wervingsaffiche en -folder. Uiteindelijk heeft de actie twee nieuwe molenaars opgeleverd.

Het bestuur heeft sinds vorig jaar ook een vertegenwoordiging in de Monumentencommissies van de gemeenten Cuijk en Boxmeer. Twee mensen van de vereniging zijn in genoemde Monumentencommissies benoemd.

De verenigingsorganen

Aan het archief van de molens in het Land van Cuijk werd in 2000 aandacht besteed middels een avond met uitzoekwerk, knip- en plakwerk. Nog meer van dit soort acties zijn hard nodig om het archief tot een mooie verzameling te krijgen. Eenmaal afgerond, kan verder gegaan worden met de digitalisering, zodat

het archief makkelijker en voor iedereen toegankelijk wordt (bijvoorbeeld op CD-ROM of via internet) en er een goede back-upmogelijkheid geschapen is.

De kascommissie bestaande uit Ben Verheijen en Harry Daverveld controleerde de kas over 1999. Op de jaarvergadering werd Theo van Bergen benoemd als opvolger van Ben. Wederom was er dit jaar weer veel gemak door het feit dat de boekhouding volledig digitaal is.

De redactie van "De Molenvriend" wist evenals in 1999 wederom (slechts) twee nummers uit te brengen, nummer 41 en 42. Gebrekkige aanlevering van kopij en de tijdrovende realisatie van zo'n blad zijn hier debet aan. In de redactiesamenstelling vond een wijziging plaats: Don Werts verliet de redactie, zodat Frits Harteman, Marko Sturm en Ben Verheijen met z'n drieën de Molenvriend verzorgden. In de artikelen werd veel aandacht geschonken aan molenzaken in de streek.

Activiteiten op het gebied van molenbiotopen in het Land van Cuijk waren vrijwel nihil. Vanuit de Molenstichting Noord-Brabant gaat er ook meer aandacht voor de molenbiotoop komen.

De molenaars

Van de 12 molens in het Land van Cuijk waren er in het jaar 2000 een elftal draaiend te zien. De molen van Mill is niet draaivaardig.

Dit werd gerealiseerd door 23 actieve molenaars (inclusief molenaars-in-opleiding). Hiervan zijn er 14 molenaars gediplomeerd via het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

De gezamenlijke activiteiten van de molenaars bestonden naast de jaarvergadering uit twee maal een molenaarsvergadering.

Leden

Activiteiten voor de leden waren in 2000 de gezamenlijke maaltijd (ditmaal in Boxmeer) en de jaarvergadering in café Kansas te Cuijk.

Het ledenbestand kende bij aanvang van het nieuwe millennium 74 leden. Gaandeweg is dit cijfer teruggelopen naar 68 (waarvoor oorzaken aangewezen worden als een inhaalslag van wanbetalers, die uiteindelijk hun lidmaatschap beëindigden). Voor het nieuwe jaar 2001 zijn er alweer enkele nieuwe aanmeldingen binnen!

maart 2001, Don Werts, secretaris

Aan de licht

Walter Cornelissen

Tijdens het versieren van de molen in Gassel met Don, Frits en Mari, vertelde Frits dat er diverse mensen gevraagd zijn om een stuk in de Molenvriend te schrijven, maar dat hij nog zeer weinig ontvangen had en dat ik wel iets zou kunnen schrijven over mezelf, maar dat moest komend weekend binnen zijn. Nou vooruit dan maar met de geit.
Mijn naam is Walter Cornelissen 40 jaren jong, geboren, getogen en woonachtig achteraf in een boerderij in Wanroij, getrouwd met Ine en vader van Judith (10) en Harm (8). Ik werk bij Rembrandt Packaging in Cuijk als assemblagemonteur. Mijn hobby's zijn carnavalsvereniging "Het Paddenriek", het eigenhandig verbouwen van mijn huis, het houden van honden, katten, kippen en het fokken van schapen. En omdat ik meende dat ik te weinig te doen had, ben ik nu sinds november 2000 op de "Hamse Molen" in Wanroij begonnen met de opleiding voor molenaar. Door interesse voor alles wat draait en oud is, ben ik al jaren geïnteresseerd in molens. Als kind speelde ik in de bouwval van de "Hamse Molen" en tijdens mijn middelbare-schooltijd zag ik deze molen ook weer geleidelijk aan herbouwd worden. Het is nu een prachtige molen en een visitekaartje voor Wanroij. En nu ben ik dan wekelijks op deze molen te vinden om het vak te leren van Jan Selten en Jos Verberk. Er is elke week wel wat te doen op de molen en nu in de zomer komen er veel toeristen die het een en het ander willen weten. Het is leuk om die mensen hierover uitleg te geven, maar het leukste is toch wel draaien met 4 volle en 60 enden en dan volop malen van graan. Maar omdat graan er zelden is, ben ik laatst met mijn tractor en wagen naar de boerenbond gegaan en heb er ongeveer een 650 kilo tarwe opgeladen en dat hebben ze nu als meel retour gekregen, nou van zoiets krijg je een kik. Ook zeer interessant was het in elkaar zetten van het maalkoppel (voormolen) waar een nieuwe steenbus in geplaatst was. En omdat tijdens het afstellen een bout van de pasbalk afbrak en de bolspil naar beneden kwam konden we weer alles openleggen en opnieuw beginnen, maar nu had ik hier ervaring in. Onlangs op de langste dag was het voorjaarsexamen van Brabant op de Hamse molen, ik heb er een kijkje genomen om te zien wat mij in de toekomst te wachten staat. Maar ik moet eerst nog ervaring op andere molens opdoen en ga nu af en toe naar Don in Haps. Gegroet en mogelijk tot ziens op een of andere molen en niet alleen om deze te versieren.
P.S. op de foto vier ik mijn 40ste verjaardag met Jan en Jos op de molen met ieder een kwart stuk taart.

V.l.n.r. Walter Cornelissen, Jan Selten en Jos Verberk in de Hamse molen te Wanroij

Korenmolen “Luctor et Emergo” te Rijkevoort

Voorwoord van de redactie
In dit artikel komt een aanzienlijk aantal berekeningen voor. Mochten er bij de geïnteresseerde lezers vragen ontstaan naar aanleiding van de berekeningen, dan kan men contact opnemen met de auteur van het artikel. Adresgegevens vindt U onder het kopje “archiefcommissie” aan de binnenkant van de kaft van dit blad.

3. De berekening van het achtkant en de vergelijking met de kap

Voor de berekeningen is gebruik gemaakt van de getekende onderdelen in de tekeningen 3.1; 3.2 en 3.3.

Voordat we starten met de berekening eerst een afspraak. We rekenen hier met sleutelbreedten en niet met de inwendige en uitwendige diameters van het achtkant. De verhoudingen zijn:

inw. diameter = sleutelbreedte
uitw. diameter = sleutelbreedte / cos(22,5°).

Voor het berekenen van het achtkant hebben we nodig:

1. de achtkantstijlen, vooral de langste in de vloer van de graanzolder;
2. de kuip;
3. de complete en incomplete kruizen;
4. het kapzolderbint (ook in Rijkevoort in de kapzoldervloer);
5. het krukzolderbint (in Rijkevoort in de steenzoldervloer);
6. het stuk tussentafelement (onder de koning).

Eerst bepalen we de sleutelbreedten uit de tafelementen en bintbalken. Het tussentafelementstuk heeft twee nauwelijks zichtbare snijlijnen van de overige tafelementstukken. De afstand tussen deze twee lijnen, buitenzijds gemeten is 182 cm. De breedte van het tafelementstuk is 44 cm. Hieruit volgt voor de lengte van een zijde:

lengte = 182 + 2 × 44 / sin(45º) = 306 cm

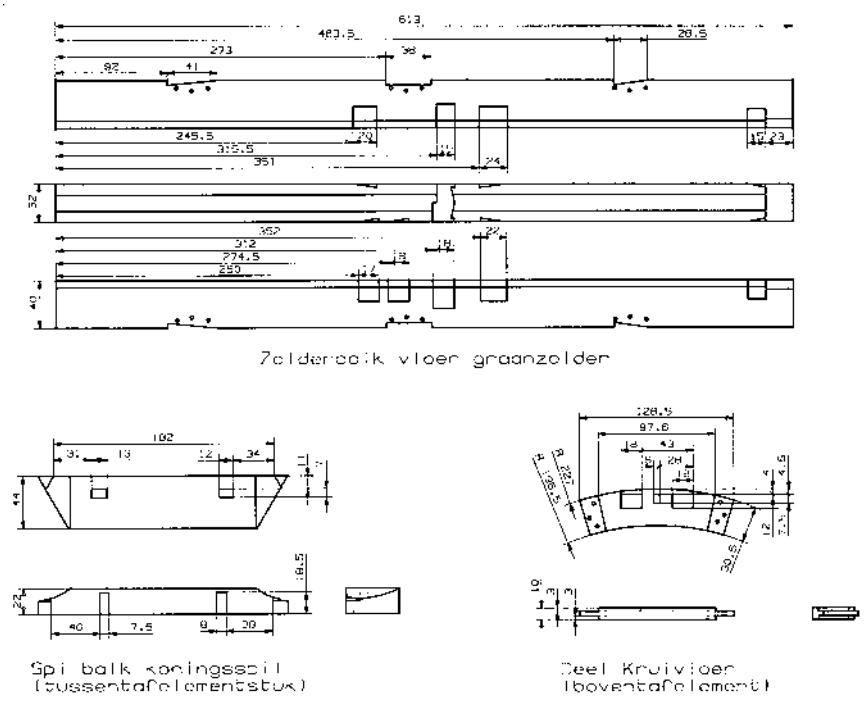

Figuur 3.1: Een achtkantstijl en twee tafelementstukken

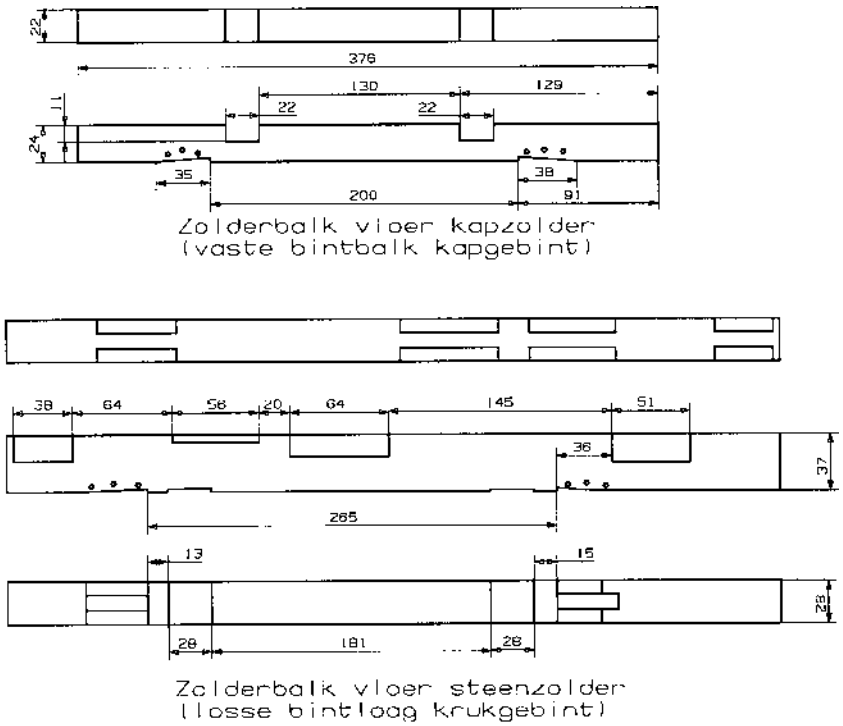

Figuur 3.2: Twee bintbalken

De uitwendige sleutelbreedte wordt dan:

uitw. sleutelbreedte = $306 \times (1 + 2 \times \sin(45^o))$
= 739 cm

Voor de overgebleven boventafelementstukken geldt voor de diameters:

inw. diameter = 393 cm
uitw. diameter = 454 cm

Voor de berekening van de bintbalken zijn de inkepingen van de kruisende balken van groot belang. Bintbalken grijpen, indien smaller dan de stijlen, aan de binnenzijde van het vaste veld aan aan de stijlen. Hieruit volgt voor de kapzolderbinten een lengte van een zijde van:

lengte = $130 + 32 \times \cos(22,5^o) + 2 \times 40 \times \sin(22,5^o)$
= 190 cm

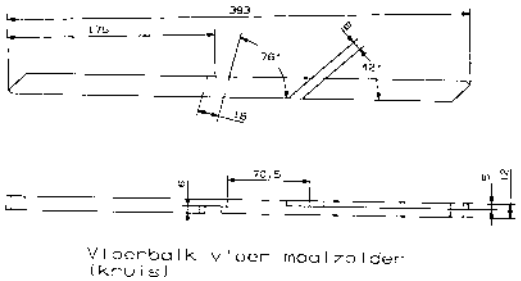

Figuur 3.3: Een deel van een kruis

De uitwendige sleutelbreedte wordt dan 459 cm (als de binten niet aan de binnenzijde van de stijl aangrijpen, past het overgebleven stuk bintbalk niet tussen de stijlen).

Voor het krukgebint, dat wel ongeveer even breed als de stijl is geldt:

lengte = $181 + 32 \times \cos(22,5^o) + 2 \times 40 \times \sin(22,5^o)$
= $211 + 80 \times 0,383$ = 241 cm

Voor de uitwendige sleutelbreedte geldt nu:
uitw. sleutelbreedte = 582 cm.

Voor de berekening van het achtkant hebben we enkele complete kruizen. We nemen het derde kruis vanaf de noordzijde in de balklaag van de maalzolder. We positioneren dit kruis in een veld van stijl VIII, de langste in de vloer van de graanzolder. We hebben hier aan een zijde een inkeping van het kruis op ongeveer 8 cm onder de bintbalk. Omdat dit de vaste bintbalk is, en de berekeningen voor de sleutelbreedten van de onderzijde van de losse bintbalken komen, tellen we iets bij de sleutelbreedte op en rekenen met een sleutelbreedte van 597 cm op deze hoogte. Voor de horizontale afstand tussen de kruizen moet van de veldbreedte 247 tweemaal de halve stijlbreedte 17,5 cm worden afgetrokken (rekening houdend met de hoek van 22,5°). Met een bovenste lengte van het kruis van 175 cm wordt de verticale afstand van de bovenkant kruis tot het kruispunt (Vkr1):

Vkr1 = $(175^2 - 212^2/4)^{1/2}$ = 139 cm

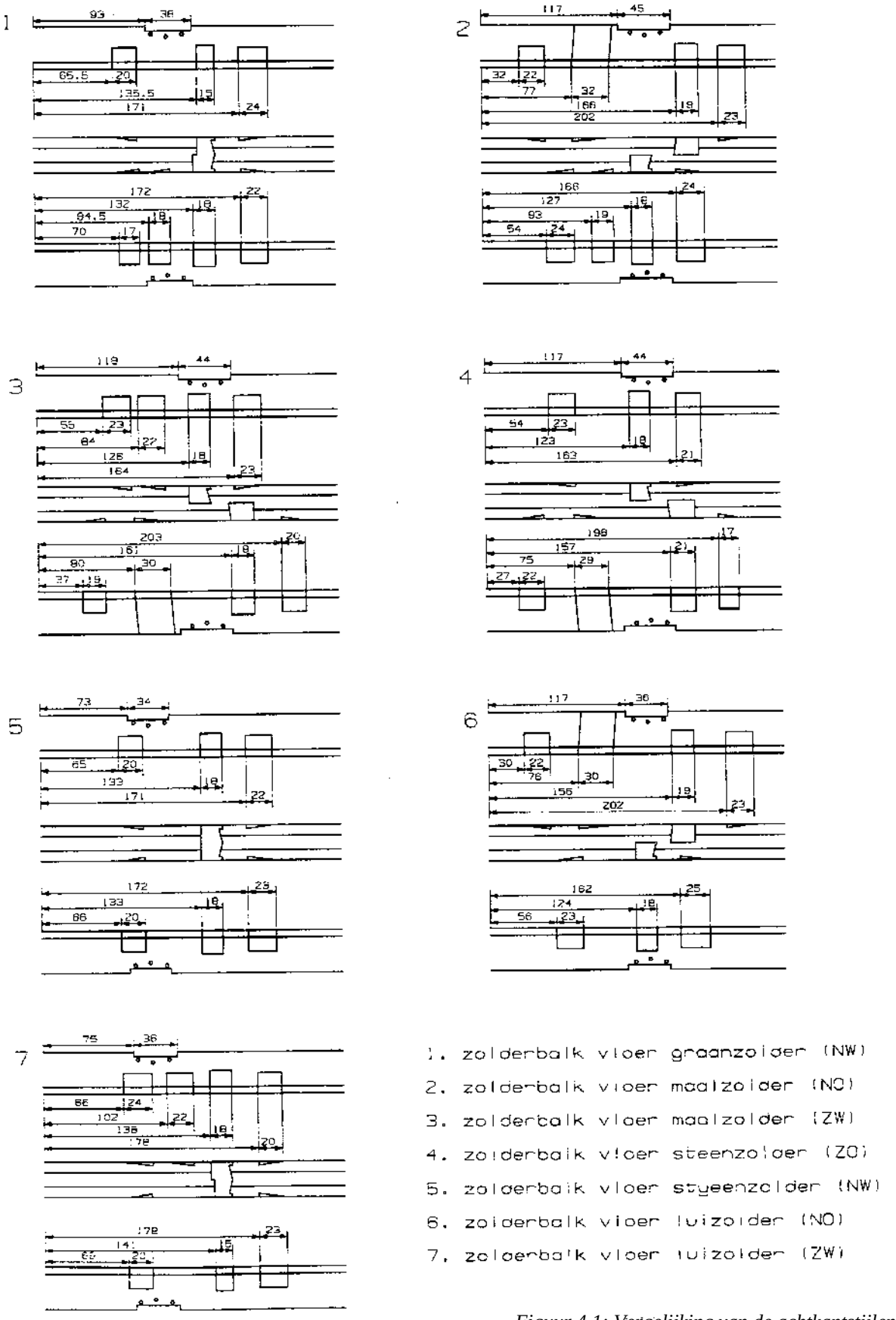

1. zolderbalk vloer graanzolder (NW)
2. zolderbalk vloer maalzolder (NO)
3. zolderbalk vloer maalzolder (ZW)
4. zolderbalk vloer steenzolder (ZO)
5. zolderbalk vloer styeenzolder (NW)
6. zolderbalk vloer luizolder (NO)
7. zolderbalk vloer luizolder (ZW)

Figuur 4.1: Vergelijking van de achtkantstijlen

(met de schuinte van het kruis meegerekend)
De hoek tussen de diagonalen in het kruis is nu 74°. Doordat de kruizen zelf een dikte hebben, wordt de gemeten hoek in de kruizen 76º. Dit klopt met de metingen. Met behulp van de lengte van het kruis, wordt nu bepaald:

hoogte kruis = 139×393/175 = 312 cm
lengte onderzijde = 2 × (218×106/175) + 35
= 299 cm
uitw. sleutelbreedte = 722 cm

Uit de langste stijl is de afstand van het krukgebint tot het kapgebint niet rechtstreeks te meten. Wel de afstand van het korbeel van het krukgebint tot het korbeel van het kapgebint is te meten. Deze bedraagt 371,5 cm.

Met de sleutelbreedten bij de beide bintbalken van resp. 460 en 581 cm zijn de afstanden tussen de twee korbelen resp. 200 en 262 cm. De afstanden van de punt van de uitwendige sleutelbreedte tot het uiteinde van het korbeel zijn nu resp. 130 en 159,5 cm. Als vergelijking mag daarom voor de afstand tussen de beide bintlagen ongeveer 340 cm worden genomen. Bij de berekende schuinte van de achtkantstijl zou de afstand tussen de bintlagen moeten zijn:

afstand = 312 × (582 - 459) / (722 - 597) = 302 cm

Dit verschil (340 : 302) betekend een kromming in de stijl. Deze is ook enigszins te meten door een rechte lat tegen de buitenzijde van een stijl te drukken.Voor de berekening van de kromming moeten wel de uitwendige sleutelbreedten omgerekend worden naar uitwendige diameters, omdat nu in de richting van de stijl wordt gerekend. De hoek waaronder het berekende kruis ligt is 12º31'. Als we de kromming gelijkmatig verdelen over de stijl en het middelpunt van deze cirkel bepalen, dan ligt dat middelpunt op een lijn onder 12º31' naar linksboven vanuit het middelpunt van het kruis (niet het kruispunt van het kruis!). Bij een diameter D wordt de verticale afstand (V1) van de bovenzijde van het krukgebint tot het middelpunt van de cirkel:

V1 = sin(12º31') × D/2 - (312 × cos(12º31')/2) - 41
= sin(12º31') × D/2 - 193,3

Hierbij kan later een correctie uitgevoerd worden op de lichtere hoekverdraaiing van de afstand van het bovenzijde kruis tot de bovenzijde bintlaag en natuurlijk ook op de te bepalen maat tussen de bintlagen.

Figuur 4.2: Bintlagen en tafelementen

Figuur 4.3: Bintlagen, tafelementen en achtkantstijlen

Voor de horizontale afstand (H) van het middelpunt van de cirkel tot het middelpunt van de molen geldt nu:

H = cos(12º31') × D/2 + 356,9 - doorbuiging(1)
= cos(12º31') × D/2 + 355,9

De hoek waaronder de stijl staat bij de kapzolder wordt nu:

$\sin(\alpha)$ = (V1 - 340×cos(10,9º)) / (D/2)
= sin(12º31') - 527,2/(D/2)
$\cos(\alpha)$ = (H - 248,4) / (D/2)
= cos(12º31') + 107,5/(D/2)
Nu geldt: $(\sin(\alpha))^2 + (\cos(\alpha))^2 = 1$
$\Rightarrow$ D = 30962 cm

Hierbij geldt voor de andere variabelen:

H = 15469 cm
V1 = 3163,3

Figuur 4.4: Opengewerkt achtkant in trimetrisch aanzicht

$$\sin(\alpha) = 0.1828 \Rightarrow \alpha = 10°31'$$

De berekende sleutelbreedte van de kapzolder geldt voor een hoogte precies tussen de beide bintbalken. Dit betekent dat de kapzolder ongeveer 20 cm hoger ligt. Rekenen we met een tafelementshoogte van 1 meter op de kapzolder, dan kunnen we de uitwendige diameter bij het boventafelement berekenen:

uitw. diam. =
$= 2 \times (H - (D/2) \times \cos\{\arcsin[2709,4/(D/2)]\})$
$= 454$ cm

Deze komt exact overeen met de gevonden buitendiameter van de tafelementstukken. De kap hoort met grote waarschijnlijkheid bij het achtkant.

Voor het ondertafelement geldt een uitwendige sleutelbreedte van 739 cm. Dit betekent voor de totale hoogte van het achtkant:
hoogte = $((D/2)^2 - (H - 739/2)^2) - 2709 = 838$ cm

Voor het berekende veld geldt nu:
hoogte onderkant kruis = 45 cm
hoogte bovenkant kruis = 343 cm
hoogte midden krukgebint = 384 cm
hoogte midden kapgebint = 720 cm
hoogte ondertafelement = 838 cm

Hieruit volgt voor de molen een vlucht van ongeveer 21 meter. Dit is aanmerkelijk kleiner dan de 24,5 m van Rijkevoort en verklaart het vergrootte vangwiel. Er was immers meer vangkracht nodig. (De lage kruizen op de luizolder maken stellinghoogte = tussentafelementhoogte zeer aannemelijk.)

4. Conclusies

Tekening 4.1 toont alle 7 gevonden achtkantstijlen ter hoogte van het krukgebint. Duidelijk is dat de stijlen 1, 5 en 7 bij het vaste gebint en de overige 4 bij het losse gebint horen. Uit vergelijking van regeldikten, verstoken kruizen etc. blijkt de volgorde, vanuit de kap gezien met de klok mee: 1, 3, 6, 5, 5, 4, 2, 7. De ontbrekende stijl was waarschijnlijk gelijk aan stijl nummer 5.

Uit alle opmetingen en berekeningen is nu de molen op te bouwen. De volgende tekeningen 4.2 t/m 4.6 tonen de opbouw van de molen. Hierbij is de bok tussen de krukgebinten over de krukas voor de lagering van de koning niet getekend. De vorm hiervan is immers onbekend.
Voor het boventafelement is gekozen om het huidige nog resterende tafelement in te tekenen. Of het tafelement achtkantig was (aan de buitenzijde) is niet bekend, doch er is een zeer grote kans hierop.

Dit boventafelement is nog steeds een raadsel. Waarom zijn de overgebleven stukken 1/16 van dit tafelement? Als het nog 1/2 tafelementstukken waren (dus met de opening voor de veldstijl aan een uiteinde) was de verdeling in 16 stukken logisch, doch om juist het middenstuk uit te zagen. Er zijn volgens mij twee mogelijkheden:

1. De middenstukken waren het beste en het tafelement was 20 cm dik. De stukken zijn eerst door-

Figuur 4.5: Achtkant in trimetrisch aanzicht

midden gezaagd in twee stukken van 10 cm dik, en vervolgens zijn de middenstukken uitgezaagd. Waarom men voor zo'n ingewikkelde verbindingstechniek tussen de stukken koos blijft dan een raadsel.
2. De molen had vroeger blokkelen. De uiteinden van de tafelementstukken of de blokkelen zelf werden slechter en de goede middenstukken zijn verbonden met nieuwe tussenstukken en de blokkelen afgevlakt of verwijderd. Deze oplossing is in de opbouw getekend.

Uit het bovenstaande zijn zeker enkele mogelijkheden over de "voorganger" op te stellen. Ondanks de vele aanwijzingen is het niet zeker dat het hier een houtzaagmolen betreft. De bintbalken en de regelondersteuning (nog redelijk hoog in het achtkant) wijzen op een krukas en geen wentelas. Doch het ontbreken van gaten in de "krukgebinten" om de lagerbalken voor de krukas te verbinden aan de krukgebinten spreken weer tegen dat het een houtzager was.

Het kan geen toeval zijn dat men eerst in 1900 een houtzager/korenmolen met een oliemotor bouwde en later een misschien wel onnodige windmolen. De ligging in het centrum, met zijn hele geschiedenis last van hoge bomen, voor de kerk, op de brink en de oude rij populieren in het verleden aan de oostkant, en de windbelemmering door de kerk op het zuiden maken het niet tot een succesvolle molen. Was het dan toch een grote dure reclamezuil? Ook het feit dat iemand tijd had om alles te beschilderen in de 20'er jaren maakt dat aannemelijk. Misschien was de molen dan gebouwd omdat men zoveel hout van de opgekochte zaagmolen over had. Deze kan immers geheel afgebroken zijn, omdat er anders geen tussentafelementstukken gevonden zouden zijn.

Ook de kleine steek van het bovenwiel (10 cm) is veel te klein voor een Zuid-Hollandse koren of poldermolen. Alleen de overgebleven houtzagers komen qua steek in de buurt van de 10 cm.

De gezochte molen was dus waarschijnlijk een houtzager, uit de buurt van Rotterdam, een achtkant en afgebroken aan het eind van de vorige eeuw. De vlucht was ongeveer 21 meter.
Dit was tot nu toe echter nog niet voldoende om de molen te achterhalen. Verder onderzoek is dus nog noodzakelijk.

Wat echter wel duidelijk is, is dat gedegen onderzoek naar hergebruikte molenonderdelen een schat aan informatie over deze onderdelen kan verschaffen. De compleetheid van deze onderdelen maakt de Rijkevoortse molen echter tot een bijzonderheid. Het interieur met zijn bijna complete achtkant, een bijna authentieke kap en de schilderingen is een monument op zich en verdient bij komende restauraties uiterste voorzichtigheid.

Tekst en tekeningen: Robbert Verkerk

Dit artikel was het laatste in een serie van twee artikelen over het molinologisch onderzoek in molen Luctor et Emergo.

Fig. 4.6: Opengewerkt achtkant vanaf de grond

Kantstenen gevonden in Cuijk

Enkele jaren geleden stond er op de hoek van de Jan van Cuijkstraat en de Veldweg een huishoudschool welke door een fusering binnen de scholengemeenschap overbodig werd. De houten school werd afgebroken en de onderdelen zijn vermoedelijk naar Polen gegaan. Bij onderzoek door de Milieudienst bleek de grond dermate veel lood te bevatten dat sanering van het perceel ter grootte van ongeveer honderd bij vijftig meter noodzakelijk bleek te zijn. Het heeft nog een paar jaar geduurd voor het zover was en het had nogal invloed op de verkoopbaarheid van de aangrenzende woningen, want ook de ondergrond van de Jan van Cuijkstraat en de Veldweg was bij het saneringsproject betrokken.

Waar de loodverontreiniging vandaan kwam is niet precies bekend. In het verleden hebben er achtereenvolgens drie bedrijven op deze locatie gestaan. Een electrische centrale, daarna een chemische fabriek en als laatste een bedrijf dat industriële ovens produceerde.

In de maand oktober van het jaar 2000 was het dan zover en werd er met de sanering begonnen. Het hele gebied werd afgezet en de graafmachines verschenen. Op 15 november belde de Cuijkse amateur-archeoloog Jantien Koeling op met de mededeling dat men bij het afgraven maalstenen gevonden had. Frits Harteman en ondergetekende zijn samen met de heer Koeling naar de onderaannemer gegaan om toestemming te krijgen om de stenen te bekijken want het was tenslotte afgezet vervuild gebied.

Het bleken twee kantstenen te zijn waarvan er een middendoor gebroken was tijdens het werken met de graafmachine. Ze worden zo genoemd omdat deze stenen in verticale stand aangedreven worden en zodoende met hun zijkant het materiaal pletten. Ze bleken gevonden te zijn onder de Jan van Cuijkstraat pal onder een lindeboom waarbij een wortel van deze boom in het asgat van een steen was gegroeid. Met de heer Koeling hebben we de stenen opgemeten en gefotografeerd (zie tekening en foto's). De stenen hadden een maximale diameter van resp. 153 cm en 155,5 cm terwijl de bijbehorende asgaten respectievelijk 30×30 cm en 29×29 cm waren. De diktemaat van de kantstenen lag rond 55 cm. Verder waren de kanten afgeschuind zodat het loop- of maalvlak ongeveer 36 cm bedroeg. Het is jammer dat er een steen gebroken is, van de andere kant was de structuur van de steen echter nu goed te zien. Waar de stenen vandaan kwamen was niet echt bekend en ze hebben wellicht nooit in een windmolen hun werk gedaan. Er zijn vermoedens dat ze gebruikt werden in de chemische fabriek welke daar rond het jaar 1920 heeft gestaan. Ze werden dan wellicht ingezet voor het fijnmalen van de grondstoffen welke nodig waren voor de chemische produkten.

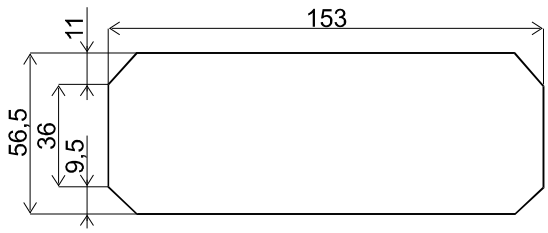

Zijaanzicht van een van de gevonden kollerstenen, de opgegeven maten zijn in cm. De kollersteen heeft een gat van 30 x 30 cm. De andere steen heeft een diameter van 155,5 cm en een gat van 29 x 29 cm.

Toen we daar bezig waren dachten wij al vroegtijdig aan een geschikt plekje voor de stenen bij de molen Jan van Cuijk. Via de gemeente Cuijk zijn we erin geslaagd om beide stenen een plaats naast de entreedeur van de Cuijkse molen te geven. Aanvankelijk lagen de breukvlakken van de gebroken steen parallel maar bezoekers van de hangplek bij de molen zijn met de steen aan het schuiven geweest en de stenen liggen nu ongeveer haaks op elkaar. De stenen zijn natuurlijk ook aantrekkelijk voor de uitgelaten honden en in het asgat is al een paar keer een vuurtje gestookt. Al met al toch een mooie aanwinst want koller- of kantstenen komen niet zo veel voor in onze streek. En het materiaal van de stenen, wij dachten met de heer Koeling dat het blauwe bazaltsteen was,

De twee kollerstenen, gevonden bij sanering van grond in het centrum van Cuijk (foto J. Koeling)

maar molenmaker Harrie Beijk veronderstelde dat het zogenaamde Katzenstein uit Zwitserland was. “Sla er maar eens flink met een hamer tegen aan, dan ruik je de geur van kattepies,” stelde hij voor. En warempel het heeft er veel weg van en zo krijgen de honden in zekere zin toch nog te maken met hun in het algemeen niet zo geliefde huisgenoten.

Tekst: Ben Verheijen
Tekening: J. Koeling en Marko Sturm
Foto’s**: J. Koeling en Ben Verheijen**

De twee kollerstenen op hun nieuwe plek bij de Jan van Cuijk (foto Ben Verheijen)

Molens in de regio

De Hoop te Beers

Momenteel is er geen actueel nieuws te melden. Men is bezig een inventarisatie van de mogelijkheden te maken met de daaraan verbonden kosten. Voorts heeft men twee personen bereid gevonden om in het bestuur van de stichting zitting te nemen echter een voorzitter is tot op heden niet gevonden.

De Martinus te Beugen

Met de Martinus gaat alles tot nog toe goed, afgezien van de roedwiggen van de binnenroede die weer eens aangeslagen moesten worden. De Franse stenen waarvan sprake was in het vorig nummer zijn dankzij de prettige medewerking van een sponsorlid omgeruild voor een koppel 16er kunststenen. De ligger en de meelring zijn geplaatst. Met het monteren van de steenbus kan nu begonnen worden, temeer daar het taatspotje inmiddels ook gereed is. Voor zover we het kunnen overzien, staat niets nu de opbouw van het tweede koppel verder in de weg. Verdere bijzonderheden zijn er niet te melden, wel echter het heugelijke feit dat Marko Sturm – ons mede redactielid – op 21 juni jongstleden geslaagd is als vrijwillig molenaar, het examen voor het getuigschrift werd afgenomen op de Hamse Molen te Wanroij.

De Jan van Cuijk te Cuijk

Zoals u in het vorig nummer hebt kunnen lezen is er veel aan de Jan van Cuijk gedaan. Desondanks is er de afgelopen periode weer het een en ander gerepareerd. Ruiten die op de maalzolder ingegooid waren zijn weer hersteld. De rijklamp met rust en de lendestut zijn opnieuw afgesteld. Sinds de tempeling van de bovenas draait de molen zwaar, mogelijk moet alles nog wat inlopen. De munnik van de kruibok vertoont rot en het zou derhalve goed zijn als deze werd vervangen. Ook van het baliehek dienen de rotte planken vernieuwd te worden. Heden bestaat dit hek uit horizontale delen doch men wil graag terug naar de toestand in het verleden toen de balie opgebouwd was uit verticale delen. Ook wil men terug naar de historische kleuren. De biotoop van de molen wordt steeds slechter, daarom is er contact opgenomen met de wijkraad om tot een oplossing te komen temeer daar veel bomen particulier bezit zijn. Over al deze zaken vindt overleg met de gemeente Cuijk plaats. Stefan Willems die op de molen in Volkel draait, komt om de week op de Jan van Cuijk draaien (zie de vermelding bij molen de Vooruitgang).

De Bergzicht te Gassel

De molen heeft in verband met het 40-jarig huwelijk van de molenaar Jan van Haren in de feesttooi gestaan, zie hiervoor elders in dit nummer. Jan van Haren is bezig met het realiseren van een tweede koppel stenen. Het zal nog wel “enige tijd” in beslag nemen, maar een aantal onderdelen hiervoor zijn al aanwezig. De biotoop verdient alle aandacht, het bos groeit nog steeds voorspoedig.

De Maria te Haps

In maart is een afvoergoot voor hemelwater gemonteerd onderaan de romp. De goot mondt uit in twee afvoerpijpen aan de zuidwest- en noordwestzijde van

De nieuwe goot van de Maria te Haps (foto Don Werts)

de molen die vervolgens op de helling van de belt uitwateren. Vooral de verticale pijpen (gegalvaniseerd) leveren een lelijk plaatje op. Foto's van de westzijde nemen is dus taboe. Bovendien levert de goot zelf problemen, omdat klampen moeilijker gaat en het vangtouw telkenmale bij het neerlaten "in de goot belandt". Hopelijk draagt de goot wel bij aan zijn doel: het behoud van de conditie van de veldmuren.

In mei is op een nacht door vandalen het belthek "verbouwd". De afdekplank werd aan de andere zijde van de molen teruggevonden en één van twee horizontale hekplanken werd totaal vernield. Deze zal door de molenaar zelf worden hersteld. Van het voorval is aangifte gedaan bij de politie, want het is vaker raak, zoals graffiti op de muren.

Hopelijk vandalisme-proof voor dezelfde kwajongens, blijkt het dit voorjaar geplaatste informatiebord. De molen in Haps kende wat dat betreft de primeur en Harry Daverveld en Hans Selten monteerden het bord aan de linker zijmuur van de invaart!

Verder is de molenaar zich aan het beraden op volgend jaar als de molen tweehonderd jaar bestaat. Op gepaste wijze zal hier in ieder geval aandacht aan geschonken worden.

De Heimolen te Sint-Hubert

De nieuwe zeilen waarvan sprake was in ons vorig nummer zijn inmiddels gearriveerd en opgehangen. Voorts zijn de klinkers voor de inrijpoort gelegd. De biotoop voor de molen is nog steeds ongewijzigd hetgeen wil zeggen dat er aan het bosje voor de molen niets is gedaan. De entree, meelzolder en steenzolder zijn gewit. De molenaars willen de oude Pot-roe die voor de molen ligt weer verplaatsen naar zijn oude stek, dus langs het bosje en vervolgens schilderen.

De Katwijkse molen

Onlangs stond de molen te Katwijk er feestelijk bij, dit vanwege het vijftigjarig huwelijk van de eigenaar van de molen, Jan van Kempen en zijn vrouw Rie. De molen was feestelijk versierd en cijfers en letters in de wieken verklaarden de feestelijkheden. In een artikel elders in dit blad kunt U meer lezen over de molens die de afgelopen tijd in de vreugd stonden.

Een bekend euvel bij stellingmolens, zoals de Katwijkse molen, is dat bij het aanbreken van het natte seizoen de stellingdelen net zo glad worden als het ijs in Thialf. Door de combinatie van regenwater en groen van bomen kunnen molenaar en bezoekers makkelijk uitglijden. Om deze problemen tegen te gaan, neemt molenaar Peter Simons de stelling onder handen met carbolineum.

Twee zeilen met het alternatieve kunststofdoek (geen W.K. 77) dat door zeilmaker Wakker uit Maassluis gebruikt wordt, vertonen al tekenen van slijtage. Uit eerdere ervaringen van andere molenaars bleek ook al dat W.K. 77 toch het duurzaamste kunststof zeildoek is. Peter denkt erover met hydroline de achteruitgang van het doek tot staan te brengen.

De Korenbloem te Mill

De molen is inmiddels verkocht aan de heer R. Ligthart uit Uden. De nieuwe eigenaar heeft te kennen gegeven de cursus voor vrijwillig molenaar t.z.t. te willen volgen en de molen regelmatig te laten draaien. Aan de molen moet nog wel het een en ander gebeuren. We komen hier t.z.t. op terug.

De Vooruitgang te Oeffelt

Er zijn inmiddels 6 nieuwe kruipalen besteld. Zodra deze geplaatst zijn heeft de molen zijn dozijn nieuwe palen. Om tot een betere smering met reuzel te komen, heeft molenmaker Coppes de baansteen wat schuin uitgeslepen. Voorts heeft hij de bovenas uitgetempeld. Twee stukken van de oorspronkelijke Pot-roe uit 1913 zijn weer in Oeffelt vanuit Kampen teruggekeerd. In ons volgend nummer hopen wij hierop uitgebreid terug te komen.
De twee leerlingen van Theo van Bergen te weten Leo Vaes uit Moergestel en Frank de Hoog uit Arnhem hebben in Hilvarenbeek met gunstig gevolg hun toelatingsexamen gedaan. Inmiddels zijn er twee nieuwe leerlingen te weten Frans de Water uit Berghem en Stefan Willems uit Cuijk. Deze laatste is geen onbekende voor de meeste molenaars uit het Land van Cuijk.

De Korenbloem te Oploo

De standerdmolen te Oploo heeft een nieuwe halssteen gekregen, vanwege een breuk in de oude halssteen. Deze breuk is waarschijnlijk veroorzaakt door een slechte waterkering bij de as. Binnensijpelend regenwater heeft het hout van het steenbed aangetast, waardoor de halssteen ongelijkmatig verzakt is, wat breuk tot gevolg had. Met de nieuwe halssteen kan de molen weer lustig draaien.

De watermolen te Oploo

Jan van Riet, molenaar van de watermolen en de standerdmolen, is geslaagd voor de opleiding tot molenaar op watergedreven molens. Een feit dat het vermelden waard is. Helaas valt er op dit moment in Oploo weinig met het certificaat voor watermolenaar te doen, er is namelijk geen water in de molenbeek door de droogte die de zomer met zich meebrengt.

De Luctor et Emergo te Rijkevoort

De afgelopen maanden heeft de "Luctor et Emergo" veel gedraaid. Met als uitschieter een zaterdag met meer dan 10.000 omwentelingen. Met een tellerstand van dik boven de 80.000 zal het streefgetal van 100.000 zeker gehaald worden.
Molenmaker H.Beijk heeft nagekeken waarom de molen zo zwaar loopt (halslager) en gemeld aan de gemeente Boxmeer dat het hoofdzakelijk aan de toestand van de windpeluw ligt. Deze staat al 10 jaar op de planning, maar is nog steeds niet vervangen. Wel hoopt men nog steeds de molen binnenkort te kunnen restaureren. Zeker ook voor de staart en het gevlucht is dat hard nodig. De meeste wiggetjes uit het gevlucht zijn er door de zeil- en hekwerkslag wel uitgeslagen en bijna alle spijkers zitten los. Dat is duidelijk het resultaat van 10 jaar draaien met een bos voor de deur.

Het mooimakersgoed schiet al aardig op. Nu de onderdelen nog waarvoor buigzaam hout nodig is, twee hartjes, twee klokken en de pijlen, en het wordt tijd om de staalplaten voor in de wieken te bestellen. Toch zullen we nog wel tot het eind van het jaar bezig zijn voordat het klaar voor gebruik is.
De molen is nu ook vogeldicht gemaakt (althans de kuip en het kruiwerk) want de voorkeuvelens is zo langzamerhand zo verrot dat daar de gaten groot genoeg worden voor vogels. Verder zijn er twee foto's uitgezocht voor ansichtkaarten en zullen deze binnenkort besteld worden.

De Hamse molen te Wanroij

Op 21 juni 2001 zijn op deze molen examens van de Hollandsche Molen gehouden. De wind werkte op deze dag volop mee, de molen kon lustig draaien. De examens zijn grotendeels succesvol verlopen, twee kandidaten zijn geslaagd voor theorie en praktijk, één kandidaat voor herexamen theorie. Helaas is een van de kandidaten voor herexamen theorie opnieuw gezakt. Onder de geslaagde kandidaten is ook Marko Sturm, vrijwillig molenaar op de Martinus te Beugen.

Zoals U ook elders in dit blad kunt lezen, heeft de molen in de vreugd gestaan bij het huwelijk van molenaar Jos Verberk en José Timmermans. Ook hier gaven letters en twee ringen in de wieken aan wat er te vieren was.

Met de molen zelf gaat het ook prima, alle problemen waarover in vorige edities van De Molenvriend sprake was, zijn opgelost. De voormolen functioneert (met zijn nieuwe steenbus) weer naar behoren, zodat de molen weer volledig maalvaardig is.

Molens in Noord-Limburg

De redactie heeft het voornemen om voortaan in deze rubriek ook de molens die gelegen zijn in de kop van Noord-Limburg op te nemen. Het gaat hier om de molens Nooitgedacht (Afferden), De Gerarda (Heijen), De Reus (Gennep) en Rust na Arbeid (Ven-Zelderheide). De molenaars c.q. eigenaars van deze molens zijn allen lid van onze vereniging. De molens in Heijen, Gennep en Ven-Zelderheide zijn ondergebracht in een stichting. De eerste twee ondergaan op het ogenblik een grote restauratie en Ven-Zelderheide is er binnenkort aan toe. Wij hopen in ons volgend nummer hieraan uitvoerig aandacht te kunnen geven.

Frits Harteman
Marko Sturm

Molenbezoek Land van Cuijk

Ronde stenen bergmolen "Martinus" te Beugen
Openingstijden: zaterdagmiddag van 14:00 tot 17:00 uur
Molenaar(s): Frits Harteman; Hans Heijs; Marko Sturm en Ludger Pauls
Telefoonnummer(s): resp. 0485-572271; 0485-577330; 0485-573616 en 0485-515789

Ronde stenen bergmolen "Jan van Cuijk" te Cuijk
Openingstijden: zaterdagmorgen van 09:00 tot 12:00 uur
Molenaar(s): Ben Verheijen
Telefoonnummer(s): 0485-313298

Achtkante bergmolen "Bergzicht" te Gassel
Openingstijden: zaterdag van 10:00 tot 17:00 uur, diverse doordeweekse dagen
Molenaar(s): Jan van Haren
Telefoonnummer(s): 0485-331241

Zeskante bergmolen "Mariamolen" te Haps
Openingstijden: zaterdagmiddag van 14:30 tot 18:00 uur
Molenaar(s): Don Werts
Telefoonnummer(s): 0485-322460

Achtkante stellingmolen te Katwijk
Openingstijden: zaterdagmorgen van 09:30 tot 12:30 uur
Molenaar(s): Peter Simons en Perry Hendriks
Telefoonnummer(s): resp. 0485-313673 en 0485-322872

Ronde stenen bergmolen "De Korenbloem" te Mill
Openingstijden: niet geopend voor bezoek
Molenaar(s): geen
Telefoonnummer(s):

Ronde stenen bergmolen "De Vooruitgang" te Oeffelt
Openingstijden: zaterdagmorgen van 9:00 tot 12:00 uur (zomertijd)
Molenaar(s): Theo van Bergen en John Houben
Telefoonnummer(s): resp. 0485-361718 en 0485-320994

Standerdmolen "De Korenbloem" te Oploo
Openingstijden: zaterdagmorgen van 09:00 tot 12:00 uur
Molenaar(s): Jan van Riet en Piet Geenen
Telefoonnummer(s): resp. 0485-383551 en 0485-382891

Watermolen te Oploo
Openingstijden: eerste zaterdagmorgen van de maand van 09:00 tot 12:00 uur
Molenaar(s): Jan van Riet en Piet Geenen
Telefoonnummer(s): resp. 0485-383551 en 0485-382891

Ronde stenen stellingmolen "Luctor et Emergo" te Rijkevoort
Openingstijden: zaterdagmiddag van 14:00 tot 17:30 uur
Molenaar(s): Robbert Verkerk en Sytske Verheyen
Telefoonnummer(s): 0485-313647

Ronde stenen bergmolen "De Heimolen" te Sint Hubert
Openingstijden: zaterdagmiddag van 14:00 tot 17:00 uur
Molenaar(s): Harry Daverveld
Telefoonnummer(s): 0485-453353

Standerdmolen "De Hamse Molen" te Wanroij
Openingstijden: zaterdag van 10:00 tot 14:00 uur
Molenaar(s): Jan Selten en Jos Verberk
Telefoonnummer(s): resp. 0485-452587 en 0485-578243

N.B. De openingstijden zijn slechts een indicatie. In sommige gevallen is/zijn de molenaar(s) niet of op een ander tijdstip aanwezig. Wilt u zeker zijn van een bezoek aan de molen, dan adviseren wij u telefonisch contact op te nemen met de desbetreffende molenaar(s).

(advertentie)

van Eeten & Reijs Notarissen
Lid s.w.v.
Land
van Cuijk

(advertentie)

BEIJK
molenmakers
houtrestaurateurs

Beijk Molenbouw BV
Rimpelt 15a
5851 EK AFFERDEN
tel. 0485-531910
fax 0485-532305

(advertentie)

Als je vooruit wilt in de veehouderij,
kom dan eens met Hendrix praten.

Natuurlijk moet uw voerleverancier verstand hebben van voer. Maar hij moet ook met verstand van zaken kunnen meepraten over huisvesting, gezondheid, bedrijfsontwikkeling en milieu. Want uw bedrijfsresultaten hangen van veel meer af dan van voer alleen.
De Legpluimveegroep durft verder te kijken dan het voer dat zij leveren. Zij hebben een praktische kijk op hoe je een boerenbedrijf gezond kunt houden, nu én in de toekomst. Dat wordt des te belangrijker nu het er steeds meer om draait om de kosten te beheersen.

Hendrix
Legpluimveegroep
Hoofdstraat 4
6598 AD Heijen
telefoon 0485-490777
a nutreco company